

Aino Seppänen
66527K
Teknillinen korkeakoulu
Arkkitehtuurin laitos
Maisema-arkkitehtuurin tutkinto-ohjelma
Kandidaatintyö
kevät 2008

Vammala

Viheraluesuunnitelma

Johdanto	5	Analyysi	6	Visio	20	Suunnitelma	22	Johtopäätökset	29
-----------------------	---	-----------------------	---	--------------------	----	--------------------------	----	-----------------------------	----

Viheraluesuunnittelun käsitteistä..5	Suunnittelualueenkuvaus.....	6	Viherakselit	20	Suunnittelukonsepti – tavoitteet Vammalan viheralueille	22
	Maisemarakenne.....	8	Toiminnallinen viherakseli	20	Viheraluetyypit	22
	Yhdyskuntarakenne	10	Kulttuurihistoriallinen viherakseli	20	Viheraluesuunnitelma	25
	Kulttuurihistoriaa.....	12			Keskustapuistot	25
	Nykyinen viherrakenne	15			Erikoispuistot	25
	Virkistys ja ulkoilutoiminnot	17			Lähivirkistysalueet	25
					Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueet	26
					Ulkoilu- ja retkeilyalueet	26
					Maa- ja metsätalousalueet	26
					Suojelalueet	26
					Suojaviheralueet	26

Johdanto

Tässä viheraluesuunnitelmassa käsitellään Vammalan keskustaajaman viheralueiden nykytilaa ja tulevaisuutta. Viheraluesuunnitelman pohjaksi on tutkittu Vammalan maisemarakennetta, yhdyskuntarakennetta sekä kulttuurihistoriallisia arvoja. Viheraluesuunnitelma on laadittu Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuurin laitoksen maisema-arkkitehtuurin tutkinto-ohjelman kandidaatintyönä kevään 2008 aikana. Työtä ovat ohjanneet professori Maija Rautamäki ja yliopisto-opettaja Kati Susi-Wolff. Työn ohjaajien lisäksi haluan kiittää Vammalan kaavoitusarkkitehti Jorma Tuomistoa, kaavasuunnittelija Maria Ahokasta, kartoittaja Mikko Erjoa sekä kaupungin puutarhuri Reijo Saarta yhteistyöstä ja mielenkiinnosta tätä työtä kohtaan.

Työn tavoitteena on luoda Vammalan keskustaajaman alueelle viheraluesuunnitelma, joka palvelisi myös vuonna 2008 alkanutta Vammalan keskustaajaman osayleiskaavatyötä. Viheraluesuunnitelman tavoitteena on tukea viheralueiden liittymistä Vammalan maisemarakenteeseen, taata riittävä määrä viheralueita asukkaiden ja kaupunkilaisten tarpeisiin, viheryhteyksien kehittäminen olevien ja uusien viheralueiden välillä sekä uusien viheralueiden luominen osaksi toimivaa viherverkostoa.

Viheraluesuunnitelman lähtötiedot on kerätty kirjallisuus-, kartta- ja maastotyökentelyllä. Työn lähdemateriaalina on käytetty Vammalan kaupungin kartta- ja paikkatietoaineistoja, ilmakuvia, aiemmin laadittuja selvityksiä sekä kirjallisia lähteitä. Selvityksessä saattaa esiintyä joitakin puutteita tai virheellisyksiä, joita ei tämän työn puitteissa ole ehditty tarkistaa maastossa.

Viheraluesuunnittelun käsitteistä

Viheraluesuunnittelu on osa kaupungin strategista maankäytön suunnittelua. Ensimmäiset koko kaupungin kattavat viheraluejärjestelmät laadittiin Keski-Euroopassa 1. maailmansodan jälkeen. Heräsi uudenlaisia ajatuksia jäsentää kaupunkia erilaisten viherrenkaiden ja säteittäisten viherkiilojen avulla. Kaupunkikuvan jäsentämisen lisäksi viheralueiden tehtäviksi määriteltiin hygienian ylläpitäminen ja virkistysmahdollisuuksien turvaaminen. (Panu 1998: 12.)

Viheralueohjelma on strateginen suunnitelma viheraluesuunnittelun pohjaksi. Viheralueohjelman tavoitteena on ohjata koko kaupungin viheralueiden kehitystä ja luoda strateginen pohja niiden suunnittelulle. Viherverkosto määritellään jo seutu- ja yleiskaavatasolla. Rakentamiselta tulisi säästää etenkin rannat, perinnemaisemat, lehdot, reunametsät, herkästi kuluvat kalliot ja harjujen laet, luonnonsuojelukohteet sekä uhanalaisten lajien elinympäristöt. Viheraluesuunnitelma on väline, jolla pyritään toteuttamaan haluttua strategiaa. Viheraluesuunnitelma konkretisoi viheralueohjelman kohdealueelle. (Jalkanen, Kajaste, Kauppinen, Pakkala & Rosengren 1997: 156.)

Viheralueet ovat tärkeitä sekä luonnon että ihmisen kannalta. Luonnon monimuotoisuus, kaupunkiympäristön terveellisyys ja ilmaston miellyttävyys riippuvat viheralueiden laadusta ja laajuudesta. Viheraluesuunnitelman tavoitteena on luoda koko taajaman kattava viheraluejärjestelmä eli viherrakenne, jossa eriluonteiset viheralueet muodostavat toisiinsa liittyvän kokonaisuuden. Viheraluejärjestelmä on strategisen viheralueohjelman ja viheraluesuunnitelman tulos. Perinteisten puistojen lisäksi taajamassa on melu- ja suojavyöhykkeitä, erilaisia virkistys- ja vapaa-ajan alueita, maa- ja metsätalousalueita sekä epämääräisiä joutomaa-alueita, jotka tulisi kaikki liittää jollakin tapaa osaksi toimivaa viheraluekokonaisuutta. (Jalkanen ym. 1997: 153; Panu 1998: 16.)

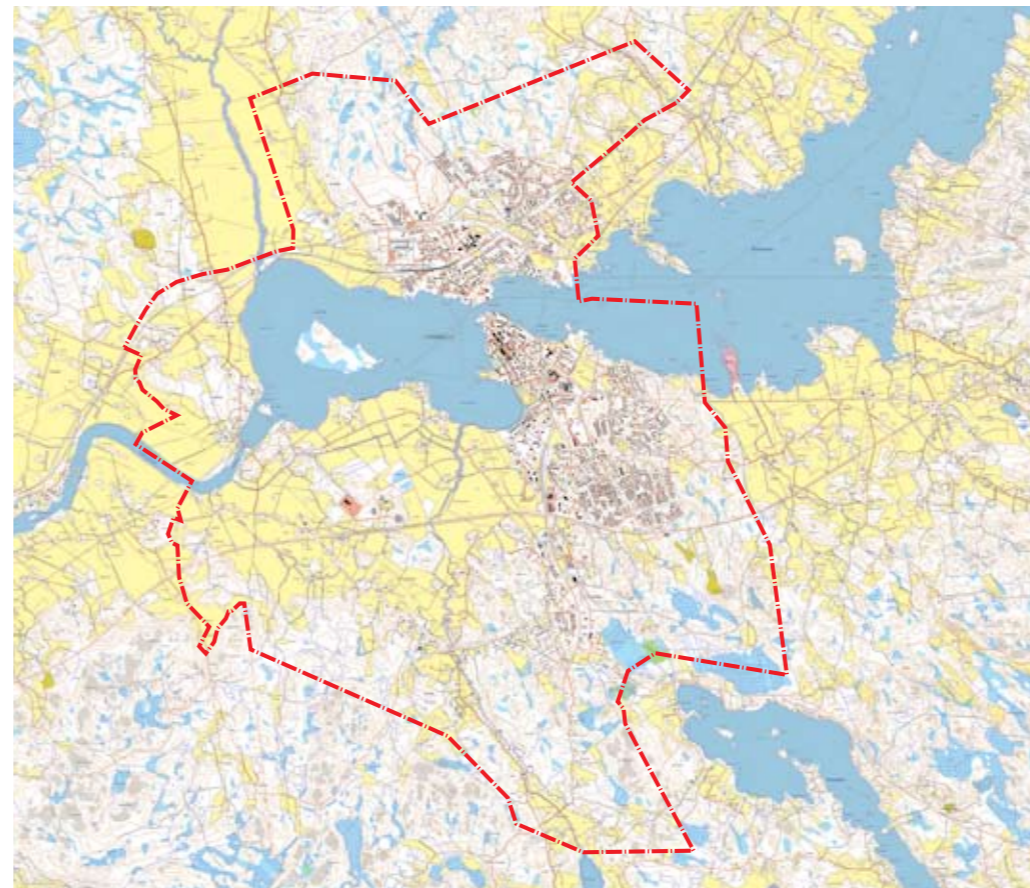
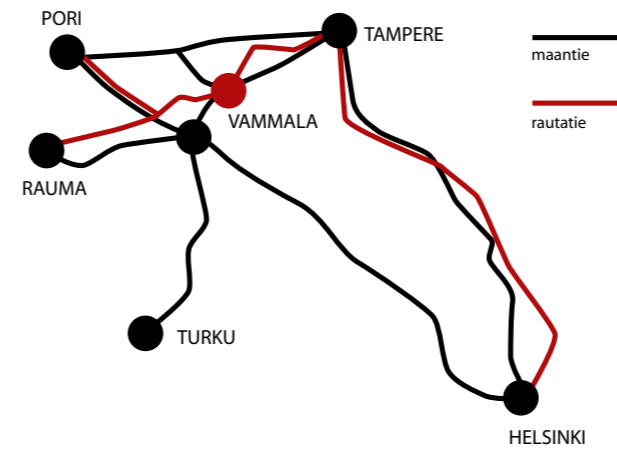
Analyysi

Suunnittelualueen kuvaus

Vammalan kaupunki sijaitsee Länsi-Suomen läänissä Pirkanmaan maakunnassa Tampereen ja Porin kaupunkien välissä. Vammalasta Tampereelle on maanteitse matkaa noin 60 kilometriä ja Poriin noin 70 kilometriä (www.tiehallinto.fi 2008). Maisemamaakuntajaossa Vammala kuuluu Lounaismaahan ja Ala-Satakunnan viljelyseutuun.

Viheraluesuunnitelman aluerajauksena on käytetty Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alueen rajausta. Näin viheraluesuunnitelma on helposti käytettävissä osayleiskaavatyössä. Keskustan asuinalueiden lisäksi suunnittelualueeseen kuuluvat Huittistentien eteläpuolelle jäävät Vinkin, Roismalan, Tyrväänkylän, Tapiolan ja Koivulan alueet. Lännessä suunnittelualueeseen liittyy myös Kaukolan alue. Vammalan keskustaajaman maisemaa hallitsee vesi. Suunnittelualueeseen kuuluvat Rautaveden länsiosa, Vammaskoski, Liekovesi kokonaisuudessaan sekä Hartolankoskesta alkunsa saavan Kokemäenjoen yläjuoksu.

Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue.

Vammalan kaupungitaloa ympäröi vanha puistiko. Tyrväänkirkko ja Vammaskosken silta luovat arvokkaan maisemakokonaisuuden.

Maisemarakenne

Vammalan maisema muodostuu metsäisistä moreeniselänteistä, laajoista viljelytasanteista sekä avoimesta vesipinnasta. Vesi muodostaa Vammalassa maiseman ytimen ja toimii kaukomaiseman elävöittäjänä. Kokemäenjoki sekä Rauta- ja Liekovedet muodostavat loivareunaisen päälaakson, johon liittyvät jyrkkäpiirteisemmät Vaunujoen ja Pesurinojan sivulaaksot. Metsäiset moreeniselänteet rajaavat laaksoa etelässä ja pohjoisessa. Moreeniselänteet ovat pääosin tuoretta kangasmetsää ja osin rakennettuja. Vammalan keskusta on rakentunut moreeniselänteelle, joka työntyy kapeana niemekkeenä päälaaksoon erottaen Rauta- ja Liekovedet omiksi järvikseen.

Maiseman solmukohdiksi kutsutaan useiden voimakkaiden maisematekijöiden leikkauspisteitä tai kohtauspaiikkoja. Suurmaisemassa Vammalan merkittävät maisemalliset solmukohdat muodostuvat vesistöjen välisiin kapeikkoihin, Har-

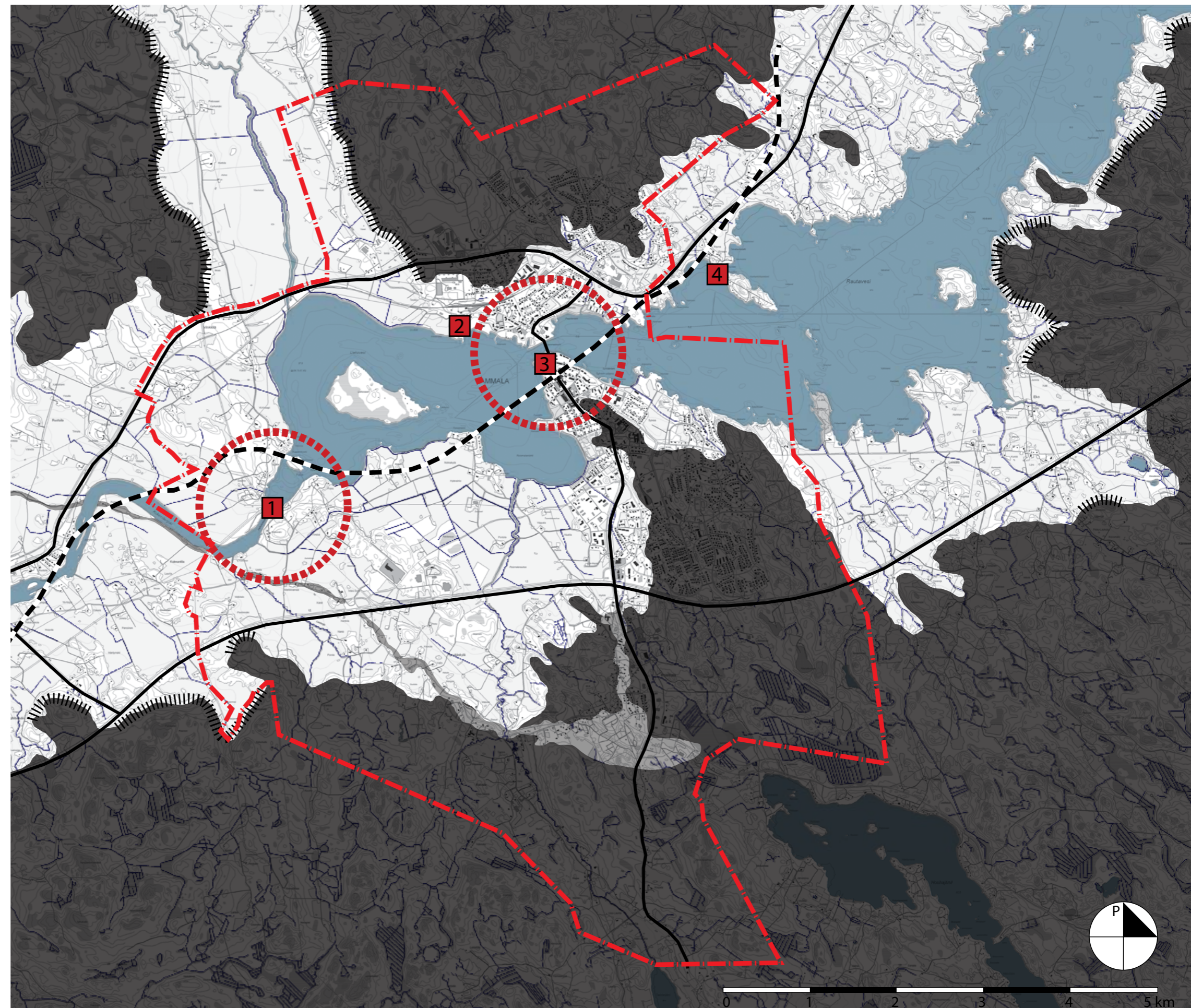
tolankoskeen ja Vammaskoskeen. Kokemäenjoki saa alkunsa Hartolankoskesta. Hartolankosken maisemaa hallitsee arkkitehti Jarl Eklundin suunnittelema vuonna 1951 valmistunut Tyrvään voimalaitos (Kokemäenjoen yläjuoksun maisema 2000: 34). Rauta- ja Liekovedet yhdistyvät moreeniselänteen läpi purkautuvassa Vammaskoskessa. Vammaskosken kivisilta yhdistää keskustan eteläiset ja pohjoiset asuinalueet toisiinsa ja hallitsee maisemaa. Sillan kupeessa, Liekoveden rannassa sijaitsee arkkitehti P.J. Gylichin suunnittelema vuonna 1855 valmistunut Tyrvään kirkko (Mäkelä 2000: 54). Sekä Tyrvään voimalaitos että kirkko toimivat myös alueen maamerkkeinä, jotka helpottavat orientoitumista ja ovat havaittavissa jo kaukaa alueelle saavuttaessa. Maamerkit luovat alueelle omaleimaisuutta ja ovat helposti erotettavia. Muita maamerkkejä alueella ovat vaneritehdas piipuineen Liekoveden pohjoisrannalla sekä Rautaveden pohjoisrannalla sijaitseva Pyhän Olavin kirkko.

Vesi hallitsee Vammalan maisemarakenetta. Kuvassa Kokemäenjoen kulttuurimaisemaa Hartolankoskelta.

VAMMALAN MAISEMARAKENNE

- Moreeniselänne
- Harjuselänne
- Laakso
- Vesistö
- Puro tai oja
- Avointa maisematilaa rajaava reunavyöhyke
- Pääliikenneväylä
- Rautatie
- Maiseman solmukohta
- Maamerkki
1. Hartolankosken voimalaitos
2. Vaneritehdas
3. Tyrvään kirkko
4. Pyhän Olavin kirkko
- Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue

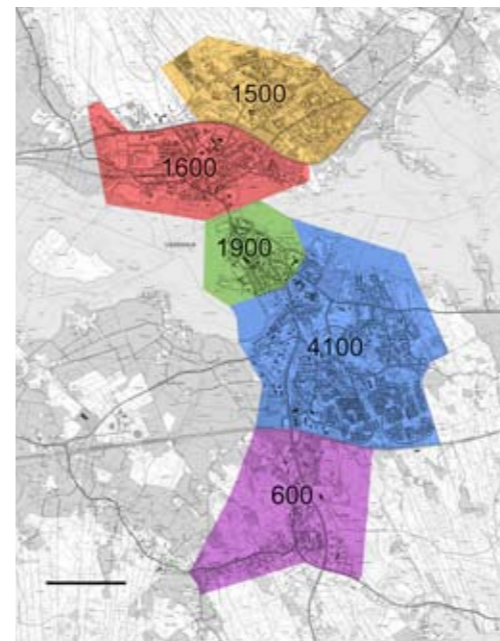
Yhdyskuntarakenne

Vammalan keskusta on rakentunut Vammaskosken molemmin puolin oleville niemekkeille. Julkisten palvelujen ja hallinnon alueet sijoittuvat pääasiassa ydinkeskustaan. Varsinaisen keskustan painopiste on siirtynyt Vammaskosken eteläpuolelle, mutta pohjoisesta ovat vielä kirjasto, museo, sekä ammatilliset oppilaitokset. Kaupalliset palvelut sijoittuvat pääasiassa ydinkeskustaan. Keskustan ulkopuolelle Turuntien ja valtatie 12:sta risteykseen on syntynyt kaupungin toinen kaupallinen keskus, jonka painopiste tulee Vammalan kaupungin kaavoitusohjelman (2006: 12) mukaisesti tulevaisuudessa kasvamaan.

Asutus on tiheintä Vammalan keskustassa, josta se on levinnyt mäkien rinteille ja laaksoihin. Suurimmat asutuskeskukset ovat keskustan eteläpuolella Varilan ja Marttilan asuinalueilla sekä pohjoisessa Nuupalan, Lousajan ja Kallialan asuinalueilla. Kaupungin eteläosaan on kaavoitusohjelman (2006: 15) mukaisesti suunnitteilla uusia pientaloalueita Vinkkiin, Anolankallion alueelle sekä Kukkuriin. Keskustan kerrostaloalueita lukuun ottamatta asutus on pääosin pientalovaltaista. Keskustan ulkopuolella asutus harvenee muuttuen vähitellen haja-asutukseksi.

Teollisuus on sijoittunut asutuksen liepeille liikenteellisesti edulliseen paikkaan. Puunjalostusteollisuutta on muodostunut alkujaan vesistön läheisyyteen, jolloin puutavara on ollut helppo kuljettaa uittamalla. Puunjalostusteollisuudesta on edelleen jäljellä Liekoveden pohjoisrannalla sijaitseva vaneritehdas. Pohjoisten alueiden teollisuuden sijoittumiseen on vaikuttanut myös rautatien läheisyys. Rautatieaseman etelä- ja pohjoispuolille on syntynyt teollisuuden keskittymä. Toinen teollisuuden keskittymä sijaitsee etelässä valtatie 12:sta läheisyydessä. Myöhemmin teollisuuden sijoittumiseen ovat vaikuttaneet liikenneyhteyksien ohella maankäytön ohjaus ja osittain myös maan hinta, joka taajaman reuna-alueilla on ollut ydinalueita alhaisempi (Mäkelä 2000: 20).

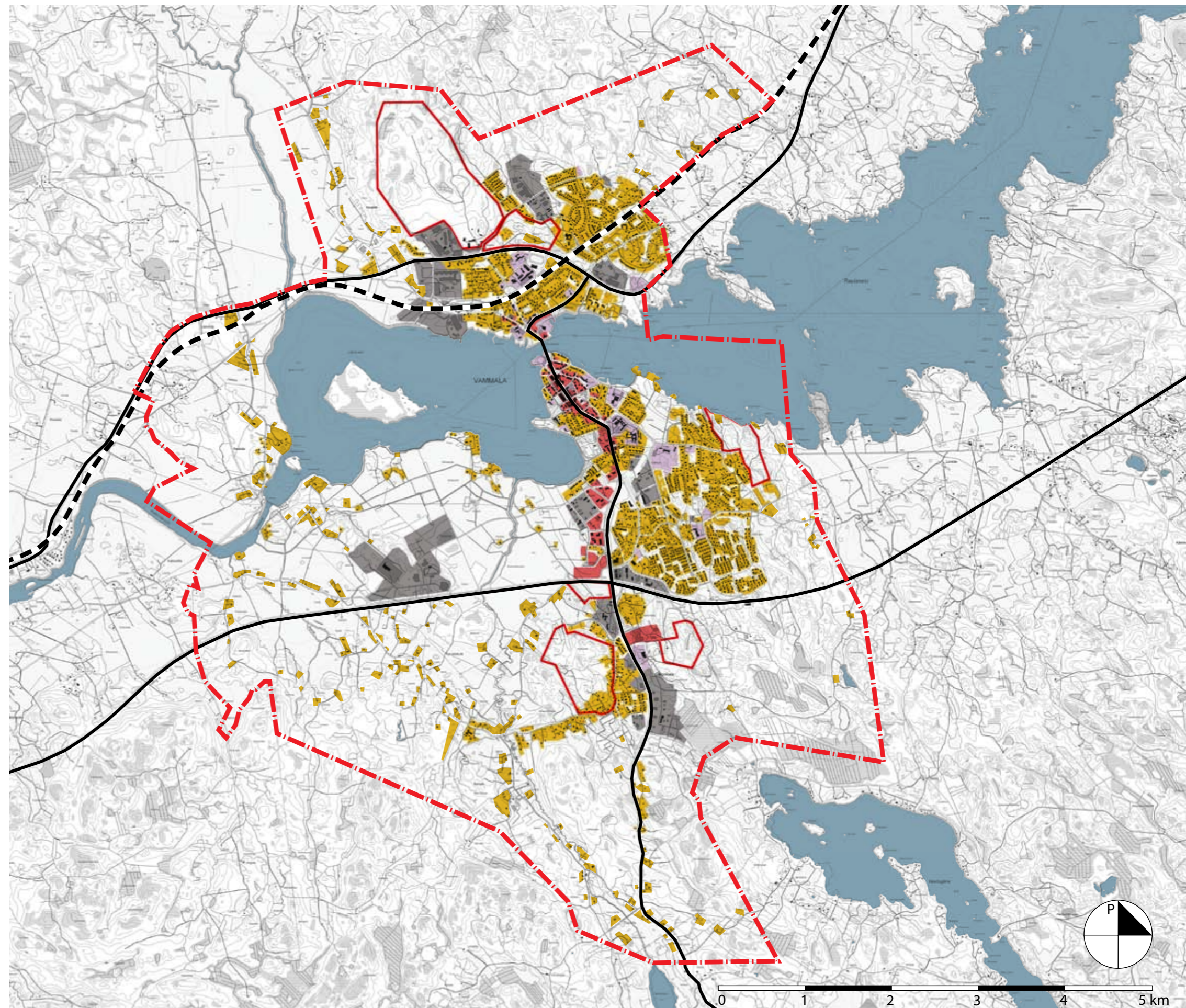
Liikenneverkon rungon muodostavat vesistön eteläpuolella Raumalta Huittisten kautta Tampereelle kulkeva valtatie 12 ja vesistön pohjoispuolella Äetsästä Vammalan ohi Häijääseen kulkeva kantatie 249 sekä näitä yhdistävä Vammaskosken ylittävä taajaman pääkatu. Vammaskosken silta välittää lähes kaiken kaupungin pohjois- ja eteläosien välisen liikenteen. Vain pieni osa kulkee Hartolankosken voimalapadon päällä menevää siltaa pitkin. Vesistön pohjoispuolella kulkee sähköistetty Tampereen ja Porin välinen rautatie.

Asukasmäärät taajama-alueella.

VAMMALAN
YHDYSKUNTARAKENNE

- Asuinrakentaminen
- Julkiset palvelut ja hallinto
- Liiketilat ja kauppa
- Teollisuus- ja varastoalue
- Tuleva rakentaminen tai muutosalue
- Vesialue
- Pääliikenneväylä
- Rautatie
- Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue

Kulttuurihistoriaa

Vammalan maisemassa näkyy monisatavuotinen asutus- ja viljelyhistoria. Ensimmäiset merkit ihmisen toiminnasta ovat kivikaudelta. Pysyvää asutusta Vammalan seudulla on ollut varmuudella rautakaudelta alkaen (Mäkelä 2000: 13). Varhaisista asuinpaikoista maisemaan on jäänyt jäljelle muinaisjäännöksiä, joista valtaosa sijaitsee vesistön äärellä.

Varhaisimmat kylät ovat syntyneet vesistön varrelle. Vielä 1700-luvulla vesireitit olivat maanteitä tärkeämpiä kulkuväyliä. Vanhat viljelymaisemat hallitsevat maisemaa. Maatalouden merkitys on edelleen alueella tärkeä, vaikka se elinkeinona onkin kokenut voimakkaan alasajon 1960-luvulta lähtien. Osa peltoaloista on joutunut jättämään viljelemättä ja jopa metsittämään. Toisaalta asutus ja teollisuus ovat levittäytyneet osin taajamaa ympäröiville peltoalueille ja paikoin pirstoneet avointa maisematilaa.

Pirkanmaan ensimmäisessä maakuntakaavassa (valtioneuvosto 29.3.2007) Rautaveden pohjoisrannalla sijaitseva Vanhankirkon niemi, Vammaskosken ja Tyrvään kirkon maisema sekä Vammalan rautatieaseman ympäristö on määritelty valtakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi. Vaunujoen viljelymaisema on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi.

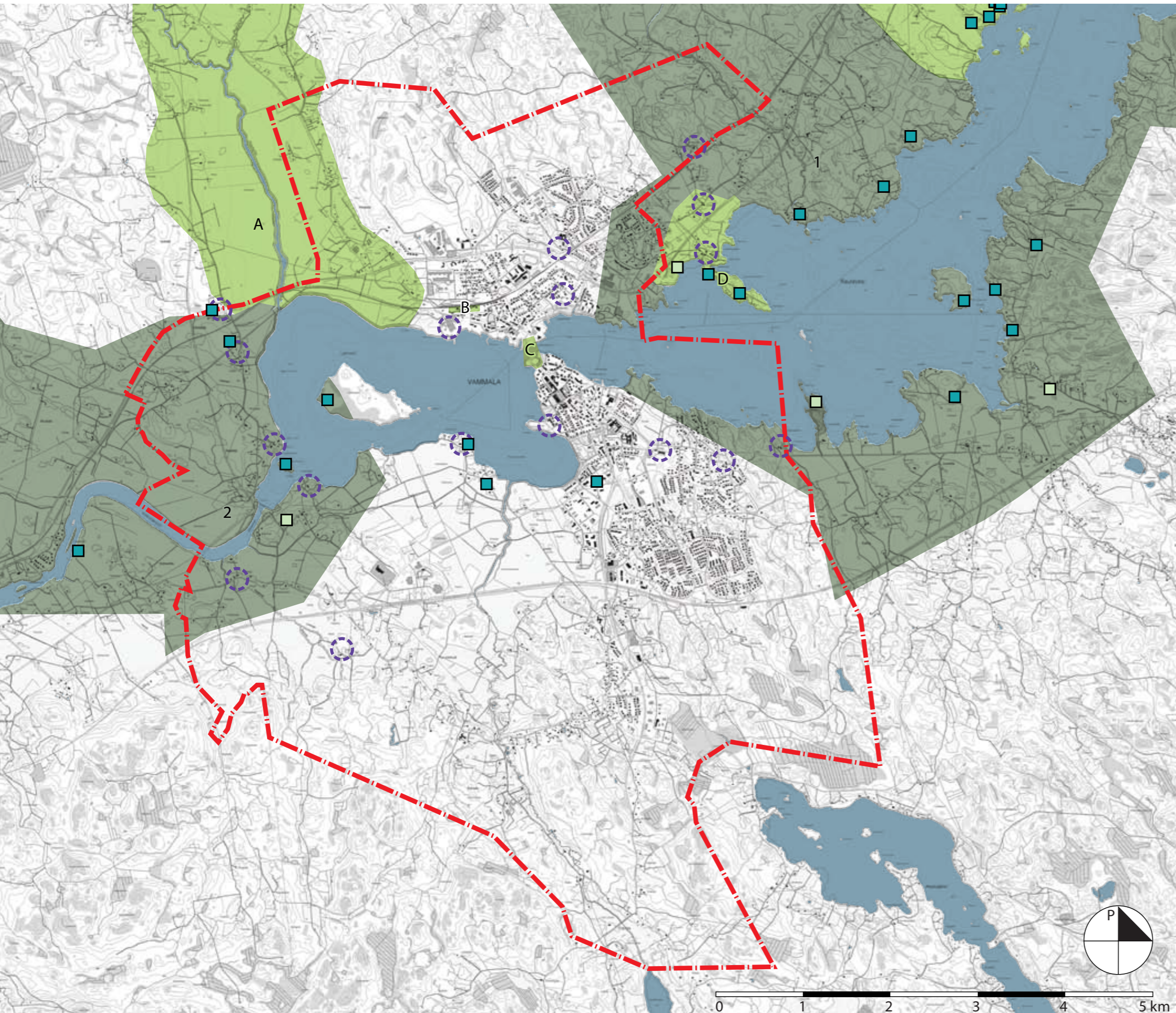
Karkku-Tyrväänalue sekä Kokemäenjokilaakso on määritelty valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi ympäristöministeriön maisema-alue työryhmän mietinnössä (1993: 49). Mietinnössä todetaan, että alueet ovat monipuolisia historiallisesti ja maisemallisesti poikkeuksellisen arvokkaita Ala-Satakunnan viljelyseudun kulttuurimaisemia. Maisema-alue työryhmän mietinnössä (1993: 60) esitellyistä perinnemaisemista suunnittelualueella sijaitsee Vehmaanniemi, joka on myös luonnonsuojelualue. Arvokkaat maisema-alueet on esitetty Kulttuurihistoriaa-kartassa.

Tyrväänkylän avointa viljelymaisemaa. Vanha kiviaita Kaukolantien varressa.

Vammalan keskusta Liekovedeltä kuvattuna. Etualalla näkyy Kaalisaarenpuisto ja urheilukenttä. Oikean puoleinen ilmakuva on vuodelta 1936 ja vasemman puoleinen vuodelta 1950. (Lehtinen)

**KULTTUURIHISTORIAA
VAMMALAN MAISEMASSA**

 Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (Pirkanmaan 1. maakuntakaava)
 A Vaunujoen kulttuurimaisema
 B Rautatieasema
 C Vammaskosken maisema
 D Vanhan kirkon niemi

 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992)
 1 Karkku-Tyrvään maisema-alue
 2 Kokemäenjoen maisema-alue

 Muinaismuistokohde (Pirkanmaan 1. maakuntakaava)

 Vanha kylä (Vammalan keskustaajaman maisemaselvitys)

 Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (Pirkanmaan 1. maakuntakaava)

 Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue

Nykyinen viherrakenne

Vammalan viherrakenne muodostuu pääasiassa keskustan rakennetuista puistoista, asuinalueiden lähivirkistysalueista sekä erilaisista virkistys- ja vapaa-ajanalueista. Visuaalisesti viherrakenteeseen voidaan liittää myös ulkoilu- ja retkeilyalueina toimivat metsäiset selänteet sekä kaupunkirakennetta ympäröivät laajat viljelyalueet. Lisäksi Vammalassa on liikenteen suojaviheralueita sekä jonkin verran joutomaa-alueita, jotka eivät toimi varsinaisina virkistysalueina, mutta ovat silti osa viheraluekokonaisuutta. Viheralueet liittyvät toisiinsa muodostaen viherverkon, joka jakaa rakennetut alueet osakokonaisuuksiin. Viherverkon kautta eri toimintoihin tarkoitettut lähivirkistysalueet liittyvät laajempiin viheralueisiin.

Vammalan keskustaajaman oikeusvaikutukseton osayleiskaava vuodelta 1981 on vanhentunut eikä sitä voida pitää ohjeena yksityiskohtaisemmalle maankäytön suunnittelulle. Olevaa viherrakennetta on tässä työssä tarkasteltu maakunta- ja asemakaavojen perusteella (kaavan mukainen viherrakenne – kartta). Kaavoihin merkittyjen viheralueiden lisäksi viherrakenteeseen kuuluu julkisten rakennusten edustapuistoja sekä erikoispuistoja, kuten hautausmaita ja historiallisten rakennusten edustapuistoja, jotka asemakaavassa on merkitty yleisten rakennusten korttelialueiksi (YK, YS, YY).

Pirkanmaan ensimmäisessä maakuntakaavassa Vammalan alueelle on merkitty seudullisia ulkoilureittejä. Seudullinen pääulkoilureitti kulkee etelästä Varilan asuinalueen halki keskustan läpi seuraten Rautaveden rantaa kohti pohjoista ja Lousajan ulkoilumetsiä. Reitti on jäänyt toteutumatta eteläiseltä osaltaan, josta puuttuu selkeä reitti Varilan asuinalueen läpi. Maakuntakaavaan on merkitty myös poikittaiset seudulliset ulkoilureitit, jotka kulkevat vesistön pohjois- ja eteläpuolitse. Pohjoisen reitti on pääsääntöisesti olemassa ainakin pyörätieyhteyksinä, mutta seudullinen yhteys länteen Äetsän suuntaan puuttuu. Eteläinen poikittaisreitti kulkee Liekoveden rannassa patovallin päällä. Liekoveden kiertävä reitti on olemassa maanteitse, mutta sitä ei voida pitää riittävänä viheryhteytenä. Reitin yhdistämistä vesistöön ja ranta-alueeseen tulee harkita. Eteläisestä poikittaisreitistä puuttuu myös yhteys itään.

Kaalisaaren venesatama ja Pororannan uimaranta sijaitsevat aivan Vammalan keskustassa.

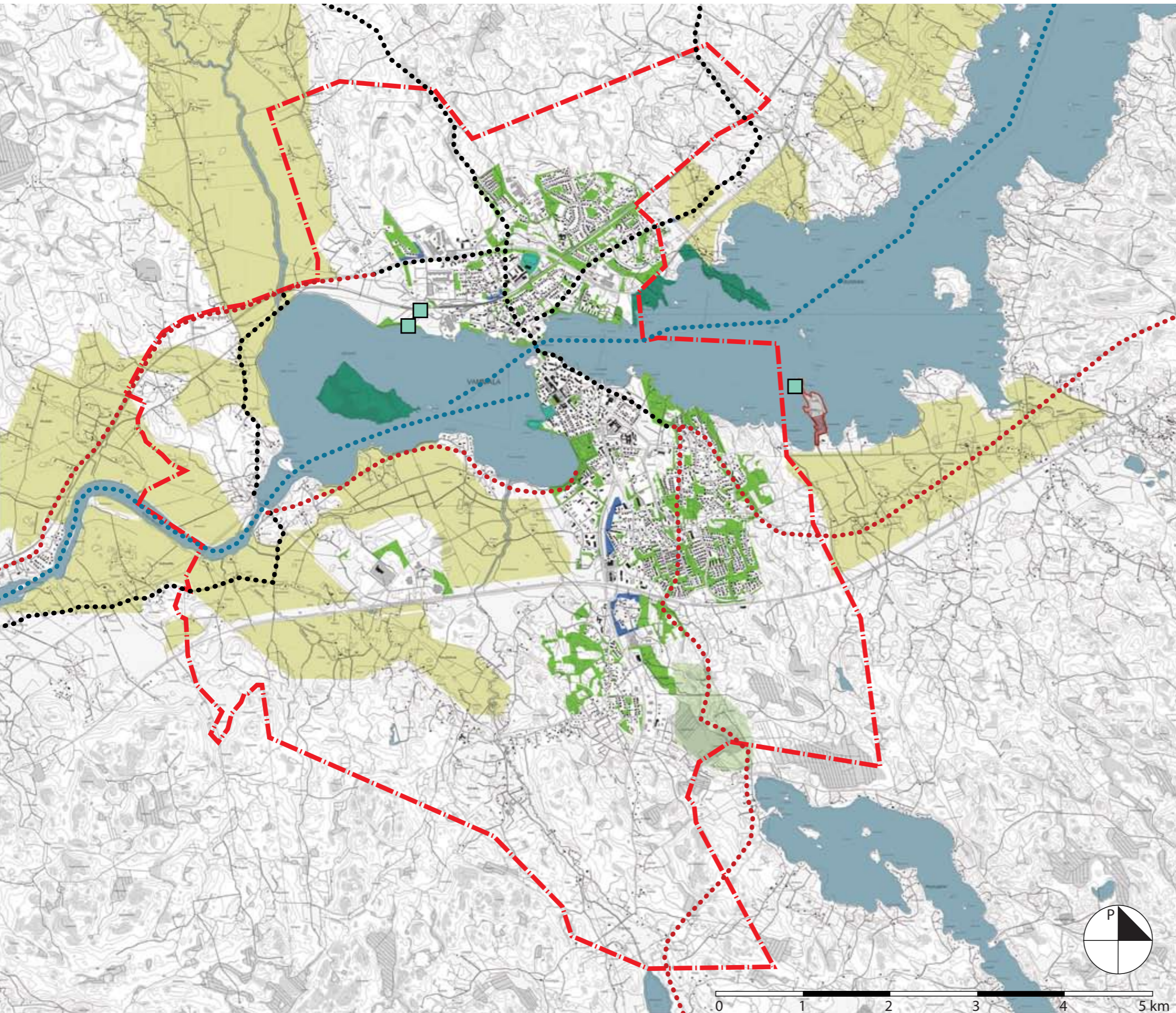
Virkistys ja ulkoilutoiminnot

Vammalan viheralueet on jaettu eteläiseen, pohjoiseen ja keskustan hoitopiiriin. Kaupunginpuutarhuri Reijo Saaren mukaan Vammalassa on hoidettuja puistoja yhteensä 42 ha ja katuviheralueita 11 ha. Hoidettujen puistojen prosentuaalinen osuus on suurin keskustan hoitopiirin alueella. Varsinaisia leikkipaikkoja Vammalassa on 15, mutta myös koulujen ja päiväkotien pihat toimivat yleisinä leikkipaikkoina palvelen lähialueiden asukkaita. Urheilualueita on jokaisen hoitopiirin alueella. Pohjoisessa tärkeimmät urheilualueet ovat keskustenttä ja jäähalli sekä Lousajan valaistu kuntorata. Keskustassa urheilupalvelut painottuvat Kaalisaaren ja Hopun alueelle. Etelässä urheilupalveluita tarjoavat Varilan kenttä ja kuntorata sekä palloiluhalli.

Kaupunkirakenteen sisälle jäävät rakennetut viheralueet, kuten puistot, urheilualueet, leikkipaikat, uimarannat ja venevalkamat tarjoavat helposti lähellä koettavia virkistysmahdollisuuksia. Näiden viheralueiden saavutettavuus tulisi olla helppoa ja alueita tulisi olla riittävästi lähiasukkaiden tarpeisiin. Virkistysalueen käyttö vähenee selvästi etäisyyden kasvaessa. Lähes puolet kaikista ulkoilukäynneistä kohdistuu alueille, jotka sijaitsevat alle 500 metrin etäisyydellä kodista (Jalkanen ym. 1997: 155).

Liikuntaan ja ulkoiluun soveltuvat laajat virkistysmetsät palvelevat useita asuinalueita. Metsässä on paikoin erämainen tunnelma, vaikka talousmetsän toimenpiteet ovat paikoin selvästi nähtävillä. Asutuksen lähelle on syntynyt polkuverkostoja, jotka ovat ahkerassa virkistyskäytössä. Myös metsäautotiet palvelevat ulkoilijoita ja talvella hiihtäjiä. Metsät ovat ulkoilijoiden lisäksi myös marjastajien ja sienestäjien ahkerassa käytössä.

Vesistö tarjoaa monipuolisia virkistysmahdollisuuksia. Vammalassa vesistö on läsnä ja kaupunginosasta riippumatta helposti saavutettavissa. Rantaan ei ole koskaan kovin pitkä matka. Veneily Rauta- ja Liekovesillä on kohtalaisen vilkasta. Satakunnan kansansuotu houkuttelee vuosittain tuhansia soutajia ja melojia Vammalasta Poriin johtavalle vesistöretkelle. Veneilyn kokonaissuunnitelmassa (Suunnittelukeskus Oy 2001) Vammalaan on merkitty Liekovedeltä Rautaveden kautta itään Kulovedelle kulkeva pääveneilyreitti. Rauta- ja Liekovesien veden laatu on tyydyttävä. Uimarantoja on keskustan Pororannan ja Kaalisaaren lisäksi kaupungin pohjoisosissa Liekoveden Alasenrannassa ja Rautaveden Tervakallion leirintäalueella. Vesistön rannat ovat ulkoilijoiden suosiossa. Keskustassa rannat on otettu pääsääntöisesti virkistyskäyttöön. Liekovettä kiertävää patovallia käytetään epävirallisena ulkoilureittinä.

**KAAVAN MUKAINEN
VIHERRAKENNE**

Pirkanmaan 1. maakuntakaava:

••• Seudullinen melonta- tai veneilyreitti

••• Seudullinen ulkoilureitti

••• Seudullinen viheryhteystarve (toteutumaton ulkoilureitti)

Virkestys- tai retkeily- ja ulkoilualue

Natura-alue

Luonnonsuojelukohde

Luonnonsuojelualue

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun-ohjaamistarvetta

Maatalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja

Asemakaava:

Virkestysalue tai puisto

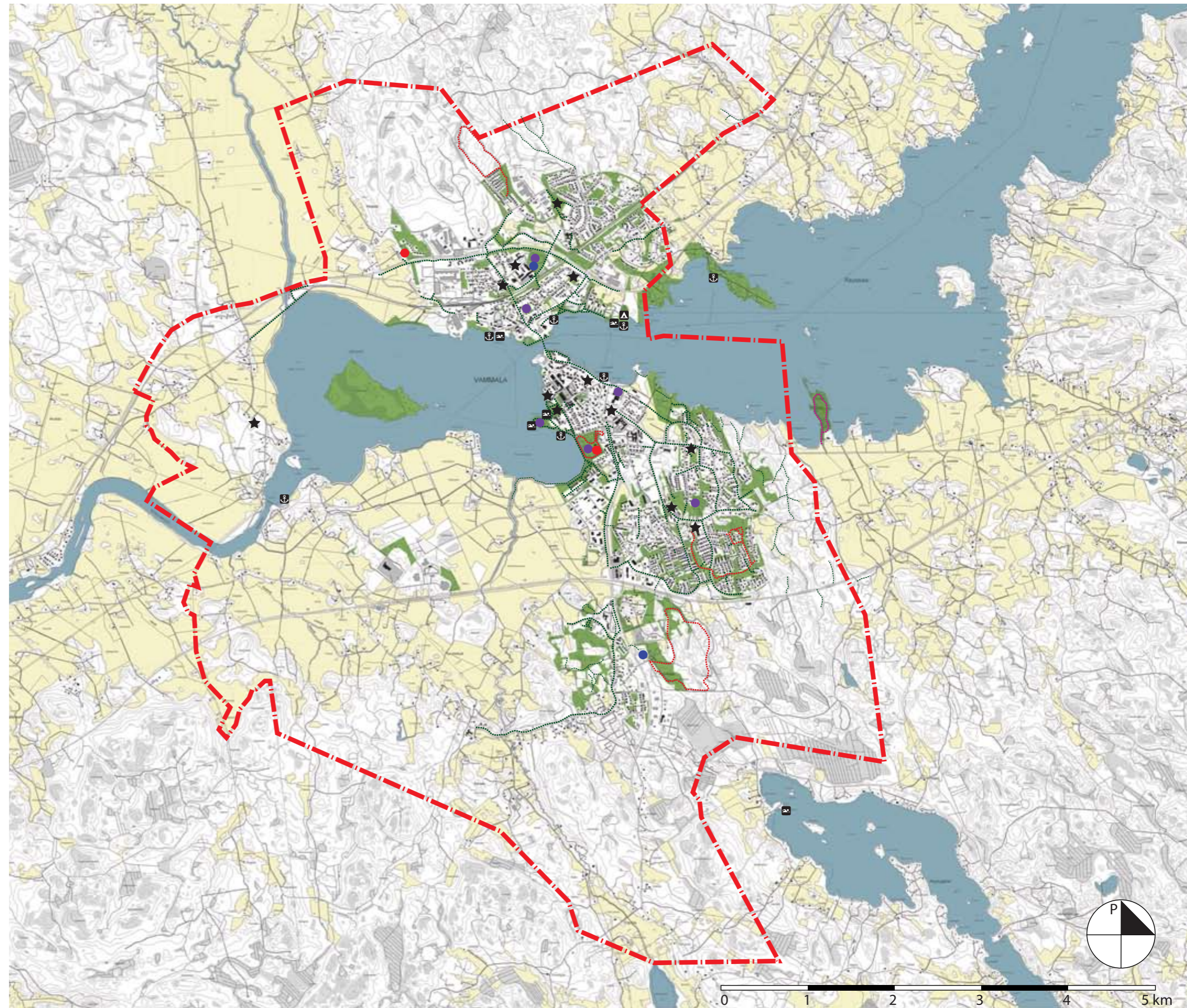
Urheilu- ja virkestys-palvelualue

Suojaviheralue

Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue

VIRKISTYS- JA
ULKOILUTOIMINNOT

- Kaavan mukainen viheralue
- Pelto
- Vesistö
- Pelikenttä
- Tenniskenttä
- Jäähalli tai palloiluhalli
- Leikkipaikka
- Venelaituri
- Uimaranta
- Leirintäalue
- Luontopolku
- Kuntorata
- Kevyenliikenteen reitti
- Polku tai metsätie
- Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue

Visio

Viherakselit

Maisemarakenteen ja asutushistorian perusteella Vammalan viheralueet voidaan jakaa kahteen eriluonteiseen akseliin. Rauta- ja Liekovesi ranta-alueineen muodostavat itä-länsisuuntaisen kulttuurihistoriallisen akselin, jota vastaan kulkee pohjois-eteläsuunnassa kaupunkirakenteeseen tukeutuva toiminnallinen viherakseli. Keskusta-alueella eriluonteiset viherakselit kohtaavat lomittuen osittain toisiinsa. Tähän maiseman solmukohtaan muodostuu myös viherrakenteellinen solmukohta.

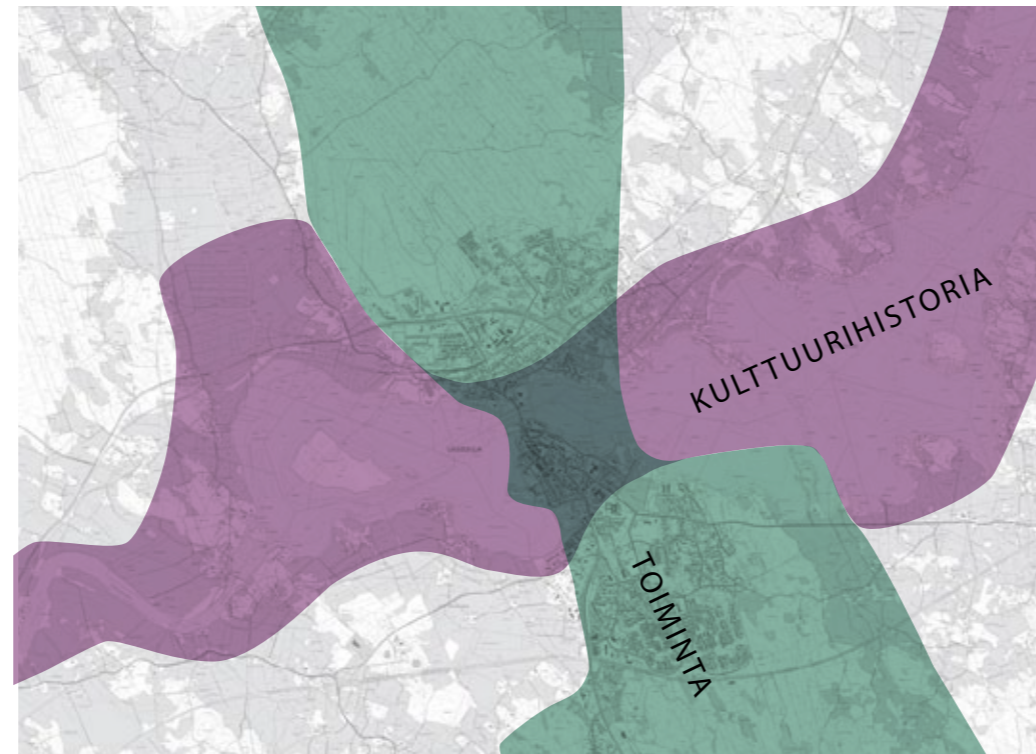
Toiminnallinen viherakseli

Vammalan keskusta on rakentunut vesistöä leikkaavalle moreeniselänteelle. Selännealue muodostaa toiminnallisen viherakselin, jolla sijaitsevat kaupunkirakenteeseen liittyvät rakennetut puistot, urheilu- ja harrastustoimintaan varatut viheralueet sekä muut toiminnalliset viheralueet. Kaupungin kasvusuunta näkyy tällä toiminta-akselilla, erityisesti sen eteläisessä päässä. Suurimmat asuinalueet sijaitsevat etelässä Varilan ja Marttilan alueella. Kaupungin eteläosaan on Vammalan kaupungin kaavoitusohjelman (2006: 15) mukaisesti suunnitteilla uusia pientaloalueita. Uusien asuinalueiden tarpeisiin tulee varata riittävä määrä virkistysalueita. Uusien alueiden yhteyksiä ja saavutettavuutta oleviin viheralueisiin ja keskustan palveluihin tulee vahvistaa. Viheraluesuunnitelmassa tulee myös huomioida toiminnallisen viherakselin tukeutuminen ympäröiviin laajempiin viheralueisiin ja ulkoilumetsiin.

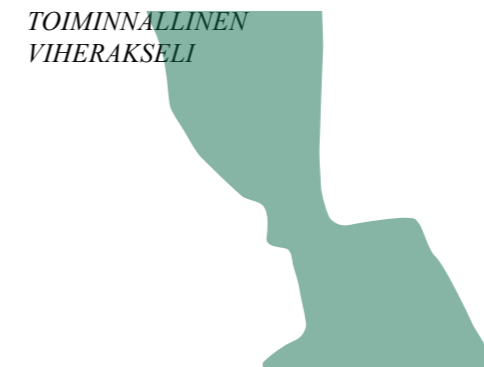
Kulttuurihistoriallinen viherakseli

Laakson, vesistön ja sen ranta-alueiden viherrakenteen luonteeseen vaikuttaa maiseman kulttuurihistoria. Asutus on alun perin sijoittunut vesistön rantaan ja Kokemäenjoki järvineen on ollut tärkeä kulkureitti. Rauta- ja Liekovesien rantoja seurailevat muinaismuistot nauhamaisena kuviona. Avoimet viljelyssä säilyneet laaksot ulottuvat rantavyöhykkeelle asti. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sijoittuvat myös rantavyöhykkeelle liittyen osaksi kulttuurihistoriallista viherakselia. Kaupunkirakenteen sisälle jäävät yksittäisiin kulttuurikohteisiin liittyvät viheralueet lomittuvat osaksi kulttuurihistoriallista viherakselia sen kohdatessa toiminnallisen viherakselin keskustan kohdalla.

Arvokkaat maisema-alueet ja kulttuurihistorialliset kohteet tulee säilyttää osana viherrakennetta. Arvokohteet rajoittavat maankäyttöä ja toiminnallisuutta, mutta luovat vahvan rungon viherrakenteelle. Viheraluesuunnitelmassa pääpaino näillä alueilla tulee olemaan yhteyksissä ja saavutettavuudessa. Reittien varrelle on mahdollista luoda kulttuurihistoriaan ja maisemallisiin arvoihin perustuvia etappeja. Toiminnallisin keinoin on mahdollista parantaa yhteyksiä ja kulttuurikohteiden saavutettavuutta.

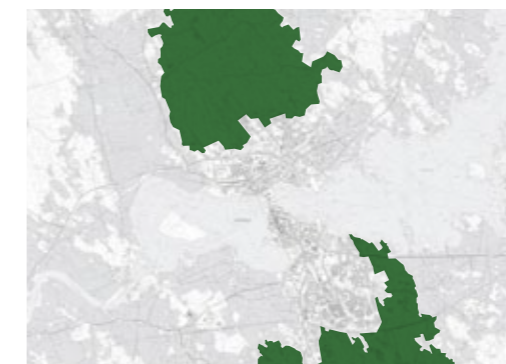
VISIO

TOIMINNALLINEN
VIHERAKSELI

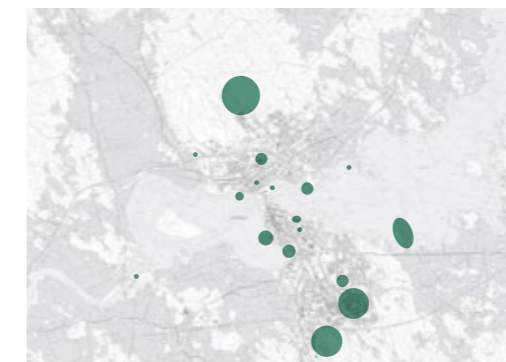
KULTTUURIHISTORIALLINEN
VIHERAKSELI

Metsäiset selännealueet

Avoimena säilytettävät viljelyalueet

Ulkoilu- ja virkistysalueet

Arvokkaat maisema-alueet

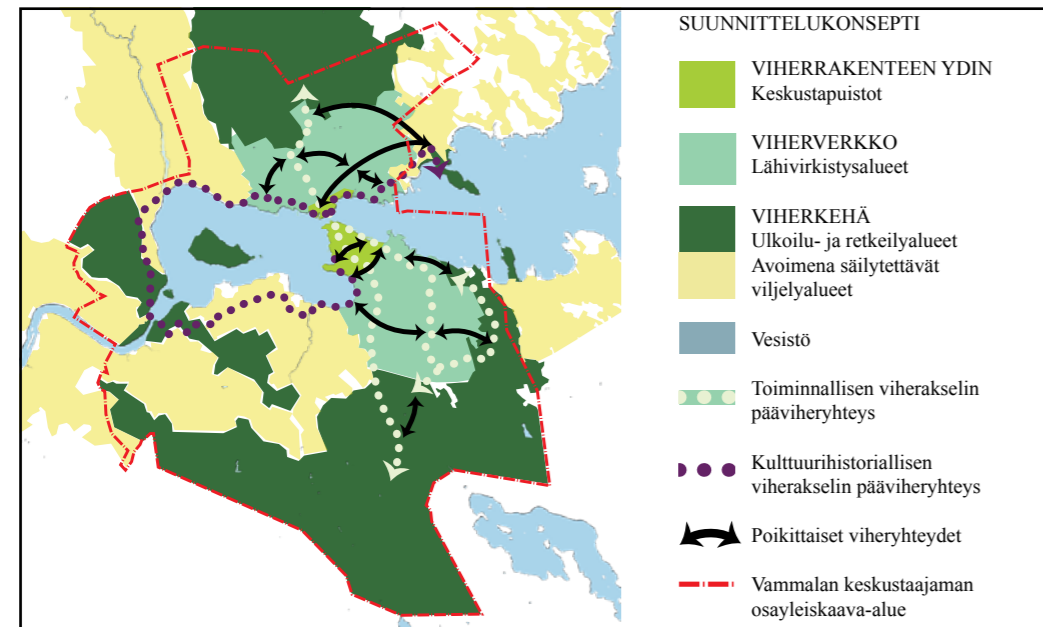
Kulttuurikohteet kaupunkirakenteen sisällä

Suunnitelma

Suunnittelukonsepti – tavoitteet Vammalan viheralueille

Viheraluesuunnitelman tavoitteena on vahvistaa Vammalan viheralueiden luonnetta, viheryhteyksien kehittäminen olevien ja uusien viheralueiden välillä sekä uusien viheralueiden luominen osaksi toimivaa viherverkostoa. Vammalan viherrakenteen ydin muodostuu hoidetuista keskustapuistoista. Selännemetsien muodostamat ulkoilu- ja retkeilyalueet sekä avoimena säilytettävät viljelyalueet muodostavat viherkehän taajaman ympärille. Lähivirkistysalueet muodostavat keskustan ympärille viherverkon, joka yhdistää keskustan rakennetut viheralueet kiilamaisesti ympäröiviin luonnontilaisempiin viheralueisiin. Vesistö halkoo Vammalan keskustaa liittyen osaksi viherrakennetta. Vesistö toimii visuaalisena ja toiminnallisena viheralueena.

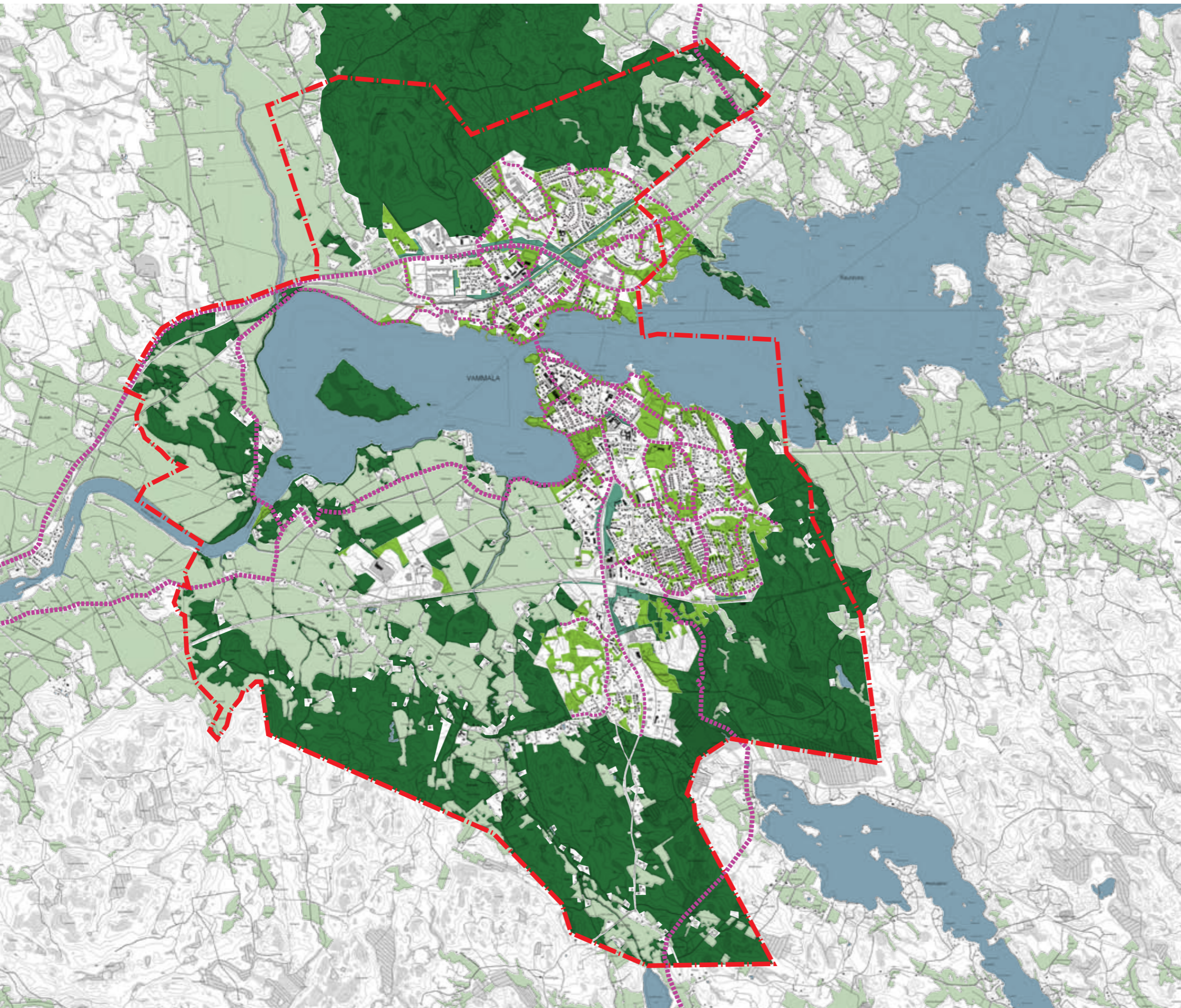
Viheraluetyypit

Keskustaajaman vanhassa vuoden 1981 osayleiskaavassa (oikeusvaikutukseton) viheralueet on esitetty merkinnöillä puisto- ja viheralue (P) sekä maa- ja metsätalousalue (MM). Tässä työssä on esitetty Vammalan viheralueiden tilalliseen ja toiminnalliseen luonteeseen perustuva viheraluetyypitys. Viheraluetyypityksessä on esitetty maisemakuvaa jäsentävät viheralueet, viheryhteydet, suojaviheralueet sekä asutukseen liittyvät viheralueet (taulukko 1).

Viheraluetyypitystaulukossa tarkastellaan Vammalan viheralueita myös niiden luonnontilaisuus- ja rakentamisasteen mukaan. Maisemakuvaa jäsentävät laajat yhtenäiset viheralueet sekä viljelyalueiden metsäsaarekkeet ovat säilyneet luonnontilaisimpina. Maisemakuvaa jäsentäviin viheralueisiin kuuluvat avoimet viljelylaaksot ovat säilyneet kulttuurimaisema-alueina. Asutukseen liittyvät viheralueet ovat luonteeltaan rakennetuimpia. Viheryhteyksillä ja suojaviheralueilla luonnontilaisen ja rakennetun alueen välinen raja on usein liukuva.

	VIHERALUETYYPPI	KUVAUS	KÄYTTÖTARKOITUS	SIJAINTI MAISEMARAKENTEESSA	ESIMERKKI	
MAISEMAKUVAA JÄSENTÄVÄT	Laajat yhtenäiset viheralueet	Laajoja yhtenäisiä viheralueita ovat taajamaa etelässä ja pohjoisessa rajaavat selännemetsät.	Laajat metsäalueet ovat suurelta osin talousmetsää, mutta toimivat paikoin myös ulkoilumetsinä.	Selänteen laki ja rinteet		LUONNONTILAINEN
	Viljelyalueiden metsäsaarekkeet	Avoimen viljelylaakson sisään jäävät pienehköt metsäiset moreenimäet.	Metsäsaarekkeet rikastavat maisemakuvaa ja toimivat ekologisesti merkittävänä saarekkeina.	Laakson moreenimäki		
	Avoimet viljelylaaksot	Laajat avoimet viljelylaaksot taajaman itä- ja länsipuolilla	Viljelylaaksot toimivat visuaalisina viheralueina. Rantavyöhykkeelle ulottuvien peltoaukeiden yli avautuu laajoja näkymiä.	Laakso		
VIHERYHTEYDET	Viheryhteyksinä toimivat viheralueet	Kapeat viherväylät, jotka yhdistävät asutuksen lähiviheralueet toisiinsa sekä ympäröiviin laajempiin viheralueisiin.	Viheryhteydet toimivat niin ihmisten kuin eläin- ja eliölajien reitteinä yhdistäen eri asuinalueiden viheralueet toisiinsa ja ympäröiviin laajempiin viheralueisiin. Kapeimmillaan viheryhteys voi olla pyörätie tai suuren tien alittava alikulku. Ekologisesti toimivaksi viheryhteydeksi kovin kapea viheryhteys on riittämätön.	Ranta Laakso Selänteen alarinne		
	SUOJAVIHERALUEET	Liikenteen suojaviheralueet	Suojaviheralueet ovat tiheitä suljettuja puu- ja pensasvyöhykkeitä, jotka sijaitsevat pääväylien ja asuinalueiden välissä.	Suojaviheralueet vähentävät melu-, pöly-, tuuli- ja saastehaittoja. Suojaviheralueilla ei ole varsinaista virkistyskäyttöä.	Rakennettu taajama-alue	
ASUTUKSEEN LIITTYVÄT VIHERALUEET	Rantojen viheralueet taajamassa	Lieko- ja Rautavesien virkistyskäytössä olevat ranta-alueet ovat pääasiassa nauhamaisen kapeita vihervyöhykkeitä leväten paikoin laajemmiksi viheralueiksi.	Rantojen viheralueiden puusto rajaa avoimia maisematiloja, suojaa sisämaata järveltä puhaltavilta tuuilta sekä sitoo ranta-alueiden maaperää. Rantojen viheralueet ovat myös vetovoimaisia virkistysalueita ja viheryhteyksiä. Rannat ovat suosituimpia ulkoilupaikkoja kaikkina vuodenaikoina.	Ranta		RAKENNETTU
	Asutuksen lähivirkistysalueet	Asutuksen lähivirkistysalueet sijaitsevat tiiviisti rakennetulla taajama-alueella.	Lähivirkistysalueet tarjoavat toimintaa ja päivittäisiä ulkoilu- ja harrastusmahdollisuuksia lähialueen asukkaille. Lähivirkistysalueet soveltuvat leikkiin, oleskeluun, liikuntaan ja muihin harrastuksiin.	Rakennettu taajama-alue		
	Keskustapuistot	Keskustapuistot ovat taajaman ydinkeskustassa sijaitsevia rakennettuja puistoja.	Keskustapuistot toimivat kaikkien kaupunkilaisten olohuoneena. Keskustapuistojen käyttäjämäärä on suuri.	Rakennettu taajama-alue		

Taulukko 1. Viheraluetyypit.

VIHERALUETYYPIT

- MAISEMAKUVAA JÄSENTÄVÄT VIHERALUEET**
 Laajat yhtenäiset viheralueet
 Viljelyalueiden metsäsaarekkeet
 Avoimet viljelylaaksot
- VIHERYHTEYKSIÄ TOIMIVAT VIHERALUEET**
- SUOJAVIHERALUEET**
- ASUTUKSEEN LIITTYVÄT VIHERALUEET**
 Rantojen viheralueet taajamassa
 Asutuksen lähivirkistysalueet
 Keskustapuistot
- Vesialue**
- Vammalan keskustaajaman osayleiskaava-alue**

Viheraluesuunnitelma

Viheraluesuunnitelmassa on esitetty kaikki Vammalan viheralueet sekä maa- ja metsätalousalueet, jotka jäävät rakentamisen ulkopuolelle. Keskustaajaman osayleiskaava-alueelta viheralueet on esitetty viheraluetyypeinä. Taajama-alueelle on tehty tarkempi viheraluesuunnitelma, jossa viheralueet on luokiteltu yksityiskohtaisemmin.

Keskustapuistot

Keskustapuistot ovat kaupungin edustavimpia puistoja. Ne ovat pinta-alaltaan suhteellisen pieniä, tiiviin kaupunkirakenteen sisälle jääviä rakennettuja viheralueita. Keskustapuistojen käyttäjämäärä on suuri. Niitä käytetään päivittäiseen ulkoiluun ja virkistykseen ympäri vuoden. Keskustapuistojen tulee kestää hyvin kulutusta ja niiden hoitotason tulee olla korkea. Puistojen siisteyteen, turvallisuuteen ja esteettömyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tässä viheraluesuunnitelmassa on osoitettu keskustapuistoiksi kaikki keskustan rakennetut ja julkiset puistoalueet sekä rantojen viheralueet keskusta-alueella.

Erikoispuistot

Erikoispuistoiksi on tässä työssä osoitettu hautausmaat ja historiallisten kohteiden edustapuistot. Erikoispuistoissa julkisen ja yksityisen viheralueen raja saattaa olla häilyvä. Erikoispuistot elävöittävät kaupungin viherrakennetta muodostaen pieniä keitaita kaupunkirakenteen sisään. Erikoispuistojen hoitotason tulisi olla yhtä korkea kuin keskustapuistoilla tai paikoin jopa korkeampikin.

Lähivirkistysalueet

Lähivirkistysalueet sijaitsevat asutuksen välittömässä läheisyydessä. Ne yhdistävät asuinalueita toisiinsa sekä laajempiin viheralueisiin. Lähivirkistysalueet ovat pääasiassa lähialueiden asukkaiden päivittäisessä ulkoilu- ja virkistyskäytössä. Ne sopivat leikkiin, oleskeluun, liikuntaan sekä erilaisiin harrastuksiin.

Lähivirkistysalueisiin kuuluu taajamametsiä sekä taajaman sisäisiä pieniä peltoalueita. Tässä työssä uusiksi lähivirkistysalueiksi on osoitettu muutamia taajaman sisäisiä peltoaukeita, jotka aukiomaisina tiloina toimivat visuaalisina viheralueina. Maatalouskäytön loppuessa pienet pellot muuttuvat viljelyalueista toiminnallisiksi viherrakenteen osiksi. Alueet tulee säilyttää pääasiassa tilallisesti avoimina. Viljelystä poistuneita peltoja voidaan hoitaa maisemapeltoina tai -niittyinä. Alueilla voi tulevaisuudessa olla myös nurmipintaisia peli- ja pallokenttiä.

Lähivirkistysalueiksi on osoitettu myös ydinkeskustan ulkopuolelle jäävät ranta-alueet. Rauta- ja Liekovesien rannat toimivat ulkoilureitteinä. Etenkin Liekoveden rantaa kiertävästä patovallista olisi potentiaalia Liekovettä kiertäväksi ulkoilureitiksi, jolla on niin maisemallisia kuin virkistyksellisiäkin arvoja. Liekovettä kiertävä ulkoilureitti palvelee myös seudullisena viheryhteytenä Äetsän ja Huitisten suuntaan.

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueet

Kaupungin kasvusuunta kohdistuu eteläisiin kaupunginosiin, joissa jo nykyisellään asukasmäärät ovat pohjoisia kaupunginosia suuremmat. Eteläisin urheilualue nykyisessä viherrakenteessa on Varilan kenttä, joka ei kapasiteetiltaan tule riittämään uusien asuinalueiden valmistuttua. Tässä viheraluesuunnitelmassa urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi on määritelty suunnitteilla olevan Vinkin asuinalueen yhteyteen uusi urheilupuisto. Vinkin urheilupuisto liittyy osaksi jo olevaa kuntorataa sekä palloiluhallia ja yhdistyy oleviin asuinalueisiin uudella valtatie 12:sta alittavalla seudullisella viheryhteydellä.

Ulkoilu- ja retkeilyalueet

Taajamarakenteeseen liittyvät metsäiset selännealueet on tässä viheraluesuunnitelmassa merkitty ulkoilu- ja retkeilyalueiksi. Ulkoilu- ja retkeilyalueet sijaitsevat lähivirkistysalueiden jatkona taajamaa ympäröivien selänteiden rinne- ja lakialueilla. Alueita käytetään ympärivuotiseen päivittäiseen tai viikoittaiseen ulkoiluun, retkeilyyn, virkistystoimintaan sekä sienestykseen ja marjastukseen. Liikkuminen alueella tapahtuu pääasiassa polkuja pitkin. Etenkin kulutuskestävyydeltään heikoilla lakialueilla virkistyskäyttö tulee ohjata polkuverkoston avulla. Metsänhoidossa tulee huomioida alueen virkistyskäyttö sekä luonnon ja maiseman arvot.

Maa- ja metsätalousalueet

Suuri osa Vammalan laajoista viheralueista on maa- ja metsätalousalueita. Maa- ja metsätalouden ohella alueita voidaan käyttää myös ulkoiluun ja virkistykseen. Välittömästi taajamarakenteen lähivirkistysalueisiin liittyvillä maa- ja metsätalousalueilla virkistyskäyttö on runsainta. Viljelyalueet liittyvät osaksi viherrakennetta toimien lähinnä visuaalisina viheralueina. Vanhoilla viljelyalueilla on kulttuurihistoriallisia ja maisemakuvallisia arvoja. Viljelyalueiden maisemakuva ja maankäyttö on säilynyt pitkään lähes muuttumattomana.

Suojelualueet

Vehmaanniemen luonnonsuojelualue on arvokas perinnemaisema-alue. Alueella on myös useita rautakautisia hautaröykkiöitä. Vehmaanniemi on merkitty maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi (SL) ja Natura 2000-alueeksi. Alue on rauhoitettu yksityismaan suojelualueeksi vuonna 1973. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki. (www.ymparisto.fi 2008.)

Vehmaanniemen luonnonsuojelualueen lisäksi perinnebiotoopeiksi ja luontokohteiksi on tässä viheraluesuunnitelmassa osoitettu Vammalan keskustaajaman maisemaselvityksessä (Mäkelä 2000) määritellyt kohteet. Perinnebiotoopit ovat laidunnuksen ja perinteisen maankäytön myötä syntyneitä avoimia tai puoliavoimia tiloja. Osa perinnebiotoopeista on umpeen kasvamassa ja kaipaa maisemanhoidollisia toimenpiteitä. Perinnebiotoopit toimivat pääasiassa viherrakenteen visuaalisina osina, mutta niillä on myös opetuksellista ja virkistysellistä arvoa.

Suojaviheralueet

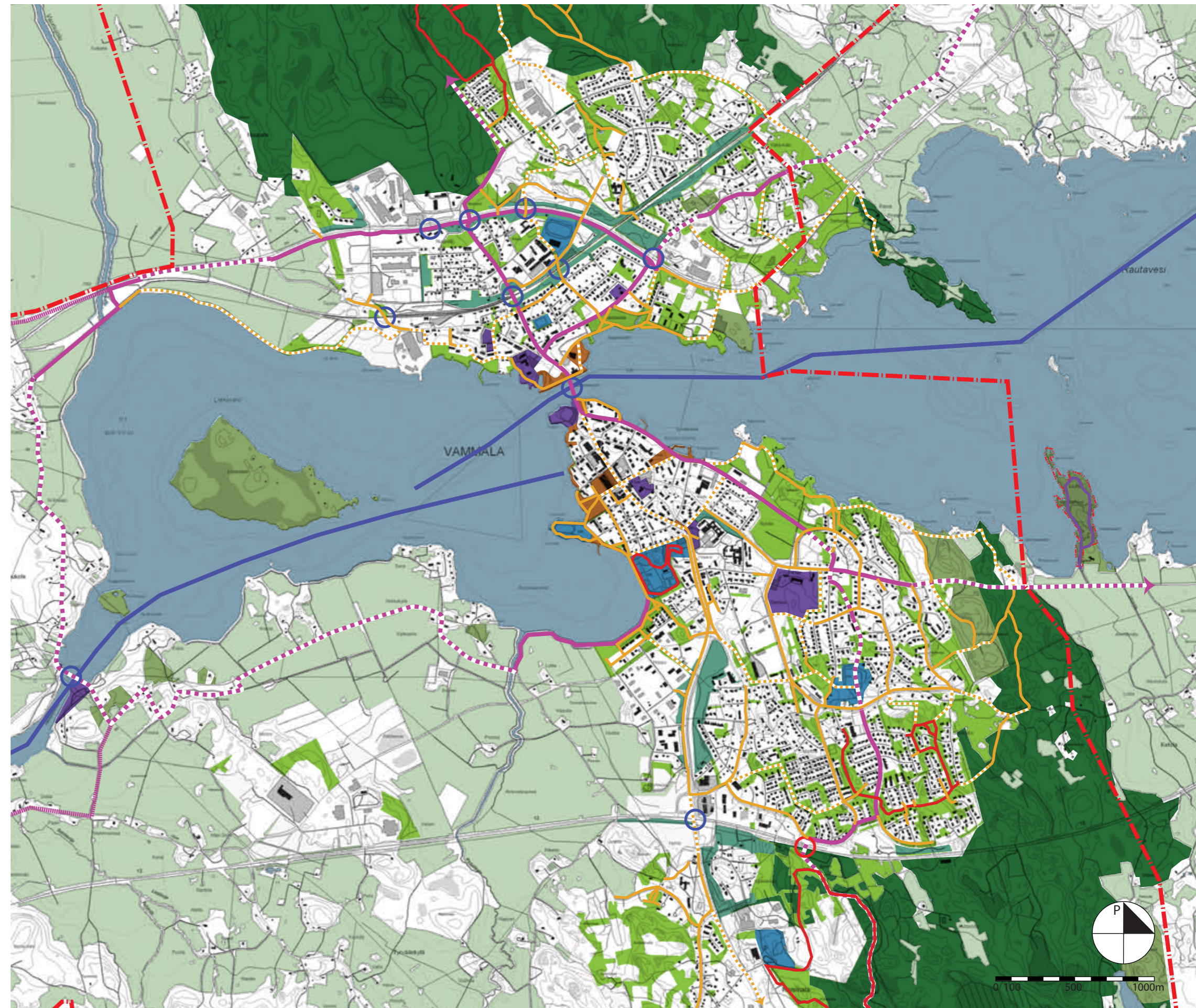
Suojaviheralueet ovat tiheitä, monikerroksisen kasvillisuuden peittämiä puu- ja pensasvyöhykkeitä, joiden tavoitteena on lieventää melu-, pöly-, tuuli- ja saastehaittoja. Suojaviheralueiksi on tässä viheraluesuunnitelmassa osoitettu sellaisia viheralueita, jotka sijaitsevat pääväylien ja asutuksen välissä. Alueiden kasvillisuudella tavoitellaan tiiviyyttä ja peittävyttä. Suojaviheralueilla ei ole varsinaista virkistyskäyttöä.

VIHERALUEIDEN
YLEISSUUNNITELMA

- Keskustapuisto
- Erikoispuisto
- Lähivirkistysalue
- Urheilu- ja virkistys-
palvelualue
- Ulkoilu- ja retkeilyalue
- Luonnonsuojelualue
- Perinnebiotooppi tai muu luon-
tokohde Vammalan keskustaa-
jaman maisemaselvityksessä
- Suojaviheralue
- Maa- ja metsätalousalue
- Vammalan keskustaajaman
osayleiskaava-alue

- OLEVAT REITIT
- Seudullinen ulkoilureitti
- Seudullinen veneily- ja
melontareitti
- Kevyenliikenteenreitti
- Kuntopolku
- Luontopolku
- Ali- tai ylikulku

- Uudet REITIT
- Uusi seudullinen ulkoilureitti
- Uusi kevyenliikenteenreitti
- Uusi alikulku

Johtopäätökset

Vammala toimii hyvänä esimerkkikohteena viheraluesuunnittelun periaatteiden toteuttamiseen käytännön suunnittelutyössä. Alueen yksinkertainen maisemarakenne heijastuu kaupungin viherrakenteeseenkin. Vammalan viherrakenteesta on selvästi erotettavissa keskustan rakennettujen viheralueiden muodostama ydin, lähivirkistysalueiden viherverkosto sekä taajamaa ympäröivä metsäisten selänteiden ja avointen viljelylaaksojen viherkehä.

Tässä työssä eräänlaisena viherstrategiana toimii kahteen eriluonteiseen viherakseliin perustuva visio, joka on syntynyt maisema- ja viherrakenteellisen analyysin kautta. Vision tavoitteena on ottaa huomioon niin paikan henki, maisemarakenteellinen luonne, olevat arvot kuin toiminnallisuus ja kaupungin kasvu tulevaisuudessa. Vammalan keskusta sijaitsee ainutlaatuisella paikalla vahvassa maiseman solmukohdassa. Vammalassa on laajoja luonnonmaisema- ja kulttuurimaisema-alueita, joiden maankäyttö on pysynyt pitkään lähes muuttumattomana. Näiden alueiden luonteen säilyttäminen ja liittäminen osaksi taajamarakennetta tulisi huomioida kaupungin kasvaessa ja uutta maankäyttöä suunniteltaessa.

Perinteisesti asutus on sijoittunut laakson ja selänteen väliselle reunavyöhykkeelle. Maisemarakenne on vaarassa tuhoutua asutuksen työntyessä selänteille tuhoten selänmetsät ja teollisuuden rakentamisen laajetessa peltoaukeille. Taajaman hallitsematon kasvu muuttaa taajaman suhdetta maisemaan yhä epämääräisemmäksi ja irrallisemmaksi. Viheraluesuunnittelussa tulisi huomioida luonnon omien lähtökohtien käyttäminen ja jalostaminen sekä maisemarakenteen hyödyntäminen ja sen tuottokyvyn säilyttäminen. Taajaman läpi jatkuvilla erityyppisillä viheralueilla voidaan liittää taajama osaksi maisemaa.

Tässä työssä on esitetty suuntaviivoja Vammalan viheralueiden suunnittelulle. Varsinainen viheraluesuunnittelutyö vaatii kuitenkin perusteellisempaa inventointia ja viheralueiden nykytilan kartoitusta. Tämän työn puitteissa voi kuitenkin todeta, että Vammalan viheralueilla on potentiaalia koko taajaman kattavalle viheraluejärjestelmälle. Toivon, että tämä työ inspiroisi tulevaisuudessa laajamittaisempaan viheraluesuunnitteluun Vammalassa ja maiseman antamien lähtökohtien huomioon ottamista uusien alueiden suunnittelussa. Ottamalla viheralueiden strateginen suunnittelu osaksi maankäytön suunnittelua voidaan tuottaa itseään ylläpitävää, kestäväää ja monipuolista ympäristöä.

LÄHTEET

Kirjallisuus:

Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. 1993. Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992. Helsinki.

Jalkanen, R., Kajaste, T., Kauppinen, T., Pakkala, P. & Rosengren, C. 1997: *Asuin-alue suunnittelu.* Tampere.

Liedenpohja-Ruuhijärvi, M., Kääntönen, L., Schultz, T., Krogerus, K. & Palokoski, M. 1999: *Pirkanmaan perinnemaisemat.* Alueelliset ympäristöjulkaisut. Pirkanmaan ympäristökeskus. Tampere.

Panu, J. 1998: *Maisemarakenteen ja taajamarakenteen yhteensovittaminen.* Helsinki.

Pirkanmaan kulttuurihistorialliset kohteet. 1990. Kolmas painos. Julkaisu B 174. Tampereen seutukaavaliitto. Tampere.

Selvitykset ja suunnitelmat:

Kokemäenjoen yläjuoksun maisema. Osa 1, Maisemaselvitys. 2000. Äetsän seudun maisemaselvityshanke. Äetsän kunta, Vammalan kaupunki, Kokemäen kaupunki.

Kokemäenjoen yläjuoksun maisema. Osa 2, Maisemanhoitosuunnitelmat. 2000. Äetsän seudun maisemaselvityshanke. Äetsän kunta, Vammalan kaupunki, Kokemäen kaupunki.

Mikkola, M. 1997: *Maisemaselvitys.* Vammalan ja Mouhijärven kulttuuriympäristöjen kehityshanke. Osa B.

Mäkelä, J. 2000: *Vammalan keskustaajaman maisemaselvitys.* Vammalan kaupungin tekninen palvelukeskus.

Peltonen, H., Laakso, H., Hannu, O. & Savola, T. 1999/1997: *Rakennetun ympäristön selvitys.* Vammalan - Mouhijärven kulttuuriympäristöjen kehityshanke. Osa A.

Saksa, M. 1997: *Luontoselvitys.* Vammalan ja Mouhijärven kulttuuriympäristöjen kehityshanke. Osa C.

Suunnittelukeskus Oy. 2000: *Vammalan ja Mouhijärven kulttuuriympäristöjen maisemanhoitosuunnitelma.*

Suunnittelukeskus Oy. 2001: *Veneilyn kokonaissuunnitelma.* Myötävirta-hanke.

www-sivut:

Pirkanmaan ympäristökeskuksen internetsivut. [viitattu 04.04.2008]. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=24327&lan=fi>

Tiehallinnon internetsivut. [viitattu 27.03.2008]. <http://alk.tiehallinto.fi/www2/valimatkat/index.htm>

Vammalan kaupungin kaavoitusohjelma 2006-2008. [verkkodokumentti]. 2006. Vammalan kaupungin tekninen palvelukeskus. [viitattu 06.03.2008]. Saatavilla http://www.vammala.fi/liitetiedostot/materiaalit_editori/1418.doc

Kartat:

Maaperäkartta. Lehti – 2121 04 – Kiikka 1:20 000. 1988. Helsinki. Geologian tutkimuskeskus.

Maaperäkartta. Lehti – 2121 07 – Vammala 1:20 000. 1988. Helsinki. Geologian tutkimuskeskus.

Maastokartta. Lehti – 2121 04 – Kiikka 1:20 000. 2001. Porvoo. Maanmittauslaitos.

Maastokartta. Lehti – 2121 07 – Vammala 1:20 000. 2003. Porvoo. Maanmittauslaitos.

Vammalan haja-asutusalueen opaskartta 1:40 000. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Vammalan kantakartta. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Vammalan kaupungin maastotietokanta. 2005. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Vammalan keskusta-alueen opaskartta 1:15 000. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Kaavakartat:

Pirkanmaan 1. maakuntakaava. 2007. <http://www.pirkanmaa.fi/liitto/aluesuunnittelu/kaavat.shtml>

Rautaveden länsirannan oikeusvaikutteinen osayleiskaava 1:10 000. 2007. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Vammalan ajantasa-asemakaava. 2008. Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.

Vammalan keskustaajaman osayleiskaava 1:30 000. 1981 (oikeusvaikutukseton). Vammalan kaupunki, tekninen palvelukeskus.